

Lilianne Ploumen krijgt Aletta Jacobsprijs

Ferme maatregelen voor vrouwenrechten

De lancering van 'She Decides', haar prompte reactie tegen een decreet van Donald Trump, was van internationale allure. Ex-minister **Lilianne Ploumen** doet in haar loopbaan veel voor vrouwenrechten, ook nu als PvdA-Kamerlid. Daarom reikt de RUG haar op 8 maart de Aletta Jacobsprijs 2018 uit.

Ze heeft Donald Trump nooit gesproken. Noch zijn minister van Buitenlandse Zaken. Tegen de tijd dat die eindelijk benoemd was, was Lilianne Ploumen zelf als minister al lang en breed demissionair. Ze weet dus niet uit eerste hand hoe haar actie 'She Decides' in het Witte Huis is gevallen. Voor de RUG was het in ieder geval aanleiding haar de Aletta Jacobsprijs 2018 toe te kennen, een prijs waarmee de universiteit elke twee jaar een academisch opgeleide vrouw belooft voor haar inspanningen voor vrouwenrechten.

Trots

Een van de eerste decreten die president Trump in januari tekende, betrof de 'global gag rule', die verbiedt dat Amerikaans overheidsgeld wordt gebruikt door organisaties die veilige abortus bespreekbaar of mogelijk maken. Daarmee trok hij in één klap alle Amerikaanse overheidssteun in aan organisaties die zich in ontwikkelingslanden met seksuele rechten bezighielden. Lilianne Ploumen, toen nog minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking, kwam direct in actie. Ze vond het belangrijk dat vrouwen toegang bleven houden tot veilige abortus en zelf konden bepalen wat er met hun lichaam gebeurt. Als de Amerikanen die projecten niet langer financierden, moest het geld maar van elders komen. Van haar eigen ministerie bijvoorbeeld.

In Nederland werd enthousiast gereageerd op de minister die het er niet bij liet zitten. Nog voor haar initiatief officieel op poten stond, hadden duizenden particulieren al een bijdrage gestort. En toen in maart het platform 'She Decides' werd gelanceerd op een conferentie met ruim vijftig landen, bleken ook andere regeringen bereid diep in de buidel te tasten. Inmiddels is er ongeveer 300 miljoen euro opgehaald. Ploumen is er onverholen trots op.

Bedankbrieven

She Decides werd niet in het leven geroepen om Trump te sarren, benadrukt ze. Ze had de gezondheid van miljoenen vrouwen in ontwikkelingslanden voor ogen. Bovendien kon ze zo, als vertegenwoordigster van een regering, ook aan Amerikaanse vrouwen laten zien dat ze solidair was. Die boodschap kwam aan. Ploumen ontving honderden bedankkaarten en -brieven.

Aletta Jacobs
1854-1929

Trump, die voor zijn presidentschap nog zwalkte in zijn mening over abortus, heeft naar de global gag rule gegrepen om zijn christelijke anti-abortusachterban een kluif toe te werpen. Optimisten hopen dat het daarmee klaar is, maar Ploumen is daar niet gerust op en vreest dat ook vrouwenrechten in de VS zelf zullen afnemen. 'Je ziet nu al dat hij het Planned Parenthood, die ook over anticonceptie adviseert, moeilijk probeert te maken.' Dat Trump wegwak met zijn 'grab them by the pussy' verzwakt volgens Ploumen ook de positie van vrouwen in de VS. Jongens gaan denken dat ze zich zulke dingen kunnen permitteren en meisjes wordt aangeleerd dat ze het maar gewoon moeten accepteren. Aan het She Decides-concept, dat vrouwen over hun eigen lichaam mogen beschikken, wordt zo getornd.

Nee zeggen

In dat opzicht is Ploumen blij met de '#metoo'-storm die op dit moment woedt. 'We hebben een cultuur waarin dingen worden verzwegen. Daarom weten we de omvang van het probleem niet, en kunnen we het ook niet aanpakken.' Voor de politiek ziet Ploumen daarbij geen nadrukkelijke rol weggelegd. 'We moeten het goede voorbeeld geven. Maar verder is dit echt aan de maatschappij. Het moet acceptabel worden om zulke ervaringen te delen, daar hebben wij in Den Haag verder weinig mee te maken.'

Sommige opiniemakers, waaronder feministen van haar generatie, vrezen dat #metoo een nieuwe preutsheid inluidt, waarbij 'niets meer mag'. Ploumen wijst dat resoluut van de hand. 'Ik heb ervoor gestreden dat meisjes "ja" mochten zeggen als ze zin hadden in seks, niet om "nee" te voorkomen. Het lijkt me vanzelfsprekend dat meisjes ook "nee" mogen zeggen en hun eigen grenzen mogen bepalen.'

Vrouwenquota

Op een ander front ziet Ploumen wél een rol voor de wettenmakers. 'Ik ben voor vrouwenquota, ik ben daarover van mening veranderd. We blijven echt achter met vrouwen op topposities.' Dat komt niet omdat vrouwen minder ambitie zouden hebben, 'Dat is echt flauwekul. Het heeft allerlei psychologische oorzaken, zoals dat iedereen

Vervolg op pagina 6 →

Geen ontgroening, maar inclusie

OPGETEKEND DOOR MARJAN BROUWERS

Vervolg van pagina 5

geneigd is om mensen aan te nemen die op hem of haar lijken. En dat los je alleen op met ferme maatregelen.'

Ook de academische wereld heeft op dit vlak nog flink werk aan de winkel. 'Hoewel meer dan de helft van de studenten inmiddels vrouw is, is het percentage vrouwelijke hoogleraren veel lager dan vijftig procent.' Het maakt de universitaire prijs die ze ontving voor haar niet minder waard. 'Dat zijn verschillende dingen, die naast elkaar bestaan. De universiteit laat hiermee zien het onderwerp heel belangrijk te vinden en de erfenis van Aletta Jacobs te koesteren.'

'Stem op een Vrouw'

Dankzij positieve discriminatie van de kiezer kon Ploumen een kamerzetel bemachtigen. De regerende PvdA kreeg bij de stembus een enorme oplawaai en haalde slechts negen zetels. Ploumen stond op nummer tien. Maar dankzij het initiatief 'Stem op een Vrouw', van veelal jonge vrouwen, waaronder enkele RUG-alumni, werd ze met voorkeurstemmen gekozen. Net als twee vrouwen van GroenLinks. Ook in de politiek zijn vrouwen nog altijd zwaar ondervertegenwoordigd. Bij de Tweede Kamerverkiezingen in maart daalde het aantal vrouwen zelfs van 60 naar 54 zetels, krap meer dan een derde.

'Als Amerika het niet doet, doen wij het wel'

En van de gemeenteraadsleden is slechts 28 procent vrouw. 'Stem op een vrouw' spoort daarom geschikte vrouwen aan om zich te kandideren voor de verkiezingen van maart 2018. Ploumen juicht dit toe. Vrouwen hebben soms onterecht het idee dat gemeentepolitiek niet bij hen past, misschien door het beeld dat ze nú van de gemeenteraad hebben. Dit soort particuliere initiatieven maken haar gelukkig, en niet alleen omdat het haar zelf terug op het pluche bracht.

Loonkloof

Eerlijk is eerlijk, ze was liever minister gebleven. Met zoiets als She Decides had ze als Kamerlid moeilijker de internationale gemeenschap meegekregen. Maar nu is het er, en Mark Rutte heeft gezegd dat het project wordt voortgezet. Dat was niet vanzelfsprekend, want twee van zijn nieuwe coalitiepartners zijn terughoudender ten opzichte van abortus en reproductieve rechten dan Ploumen. Dat bleek bijvoorbeeld uit de snelheid waarmee de 'abortuspil bij de huisarts' werd afgeserveerd. 'Er waren wat praktische kanttekeningen bij het wetsvoorstel, dat klopt wel. Maar dan kun je als regering ook zeggen: we gaan er naar kijken en komen met een aangepast plan. Dat dat nu niet gebeurt is lijkt me duidelijk de invloed van CDA en Christenunie.' Hoe precies weet ze nog niet, maar Ploumen gaat er met collega's van andere partijen aan werken om de abortuspil bij de huisarts alsnog mogelijk te maken.

Sommige dingen zijn ook juist makkelijker als Kamerlid, denkt Ploumen. Met een wetsvoorstel voor gelijk inkomen voor gelijk werk wil ze de loonkloof tussen mannen en vrouwen opheffen, in elk geval ten dele. Dat was haar als PvdA-er in een regering met de VVD nooit gelukt. Nu kan ze bij andere partijen steun werven. Ze heeft er zin in. 'Ik heb dadendrang, dat had ik als minister ook.'

Wij gunnen onze studenten een veilige en aangename studietijd. Incidenten en misdragingen zoals zich afgelopen jaar hebben voorgedaan bij Vindicat staan daar haaks op. Een voorval zoals op het hoofd staan van een eerstejaars, is natuurlijk absoluut ontoelaatbaar.

Als zoiets gebeurt, moet men onmiddellijk aangifte doen. Tijdens de jaarlijkse voorlichtingsbijeenkomst over de introductietijd spreken we hierover uitgebreid met de verenigingen. Ook merken we dat de consternatie over incidenten negatief afstraalt op de universiteit. Je kunt je afvragen hoe terecht dat is. Studentenverenigingen staan los van de universiteit en streven een zelfstandig doel na, net als iedere andere vereniging. Hoewel de leden bij ons studeren, zijn individuele studenten uiteraard zelf verantwoordelijk voor hun eigen gedrag.

Desondanks vinden wij het hoog tijd dat verenigingen zich in een aantal gevallen bezinnen op hun eigen cultuur. Daarom zijn we begonnen met een accreditatietraject, te beginnen met Vindicat. Ze zijn in juli onder voorwaarden voor een jaar geaccrediteerd, de definitieve uitslag volgt zomer 2018. We hebben verder besloten om de bestuursbeurzen voor Vindicat dit jaar niet vooraf uit te betalen, zoals bij de andere verenigingen, maar pas achteraf. We willen eerst aanzien hoe dit jaar verloopt.

De accreditatie is ook bedoeld om verenigingen te laten nadenken over hun eigen cultuur. We houden ze een spiegel voor. Wat is je doel? Welke rituelen heb je door de jaren heen bedacht die niet bijdragen aan je doel en erg vervelend zijn? Als al die nieuwe leden binnenkomen, wil je ze toch leren kennen? Dan ben je nieuwsgierig naar wie ze zijn en wat ze je te bieden hebben. Waarom zou je ze dan in een hoek zetten, negeren en vernederen? Ik ben absoluut niet gevoelig voor het argument dat het vroeger ook zo ging. Sterker nog, ik denk dat oud-leden met studerende kinderen dit ook inzien: je wilt je kind niet blootstellen aan onaanvaardbare risico's. Ik zou graag zien dat de studenten van nu een plezierige en veilige studietijd hebben in Groningen. Inclusie dus, in plaats van ontgroening.

Sommige studentenverenigingen gaan prat op hun besloten karakter. Ook dat vind ik een achterhaald idee. Het is een illusie dat je in deze tijd van social media incidenten binnenskamers kunt houden. Waarom zou je dat trouwens willen? Ik wil niet beweren dat verenigingen openbare cafés moeten worden waar iedereen een biertje kan drinken, maar wees wel transparant. Natuurlijk heb je als vereniging een eigen identiteit, maar je maakt ook deel uit van de maatschappij: je bent niet alleen op de wereld. Wees open en blijf in gesprek met je omgeving en houd rekening met wat anderen van jou vinden.

Bij Vindicat heeft het accreditatietraject geleid tot bezinning, in ieder geval bij het bestuur. Ik hoop dat dit ook zo uitpakt bij de andere verenigingen. Overigens kan ik me niet voorstellen dat deze problemen alleen in Groningen voorkomen. Ik zou het daarom een goede zaak vinden als andere universiteiten het accreditatiesysteem van de Hanzehogeschool en RUG overnemen.

Elmer Sterken, rector magnificus